

**Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Woningbouwlocatie Etten-Leur Noord**

20 april 1995

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport Woningbouwlocatie
Etten-Leur Noord / [Commissie voor de milieu-effectrapportage].

- Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-852-5

Trefw.: milieu-effectrapportage; woningbouw/Etten-Leur Noord; ruimtelijke
ordering.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan de Gemeenteraad van Etten-Leur
Postbus 10100
4870 GA ETTEN-LEUR

uw kenmerk
RO

uw brief
d.d. 21 februari 1995

ons kenmerk
U95-209/Bo/bh/677-36

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor de woning-
bouwlocatie Etten-Leur Noord

doorkiesnr.
030 - 347635

Utrecht,
20 april 1995

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over woningbouwlocatie Etten-Leur Noord. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie constateert op basis van de startnotitie dat de gemeente Etten-Leur er voor kiest de volgende besluiten met belangrijke milieugevolgen te nemen vóór de afronding van de m.e.r.-procedure:

- de keuze voor ophogen of omdijken van de woningbouwlocatie;
- hiermee in samenhang: de aanleg van de zandwinplas;
- de tracékeuze voor de omleidingsweg in samenhang met de ontsluiting van de woningbouwlocatie.

De Commissie heeft hiermee rekening gehouden bij de opstelling van haar advies voor richtlijnen. De Commissie merkt echter op dat de door u voorgestane aanpak niet conform de m.e.r.-regeling is. In de toelichting bij het Besluit m.e.r., categorie C.11 staat namelijk: "Tot een woningbouwproject worden ook gerekend alle voorzieningen die moeten worden getroffen ten behoeve van dat woningbouwproject, zoals de aanleg van infrastructuur". De bandbreedte voor het ontwikkelen van alternatieven en het onderzoeken van de milieugevolgen daarvan worden door de gekozen werkwijze beperkt. Dientengevolge wordt de ruimte voor toegevoegde waarde van deze m.e.r. aan de besluitvorming bij voorbaat sterk ingeperkt. Ook in de inspraakreacties wordt gevraagd in het MER aandacht te schenken aan de milieugevolgen van bovenvermelde voornemens.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

Hoogachtend,

Ir. P. van Duursen
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
woningbouwlocatie Etten-leur Noord

**Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Woningbouwlocatie Etten-Leur Noord**

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over
Woningbouwlocatie Etten-Leur Noord,

uitgebracht aan de Gemeenteraad van Etten-Leur door de Commissie voor de milieu-
effectrapportage; namens deze,

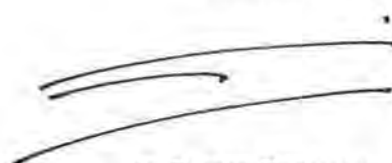
de werkgroep m.e.r. Woningbouwlocatie Etten-Leur Noord

de secretaris

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized initials 'RJB' followed by a long horizontal stroke.

drs. R.J. Bonte

de voorzitter

A handwritten signature in black ink, consisting of two long, sweeping horizontal strokes.

ir. P. van Duursen

Utrecht, 20 april 1995

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling, doel en besluitvorming	4
2.1 Probleemstelling	4
2.2 Doel	4
2.3 Besluitvorming	4
3. Voorgenomen activiteit en alternatieven	5
3.1 Inleiding	5
3.2 Voorgenomen activiteit	6
3.3 Mitigerende maatregelen	7
3.4 Alternatieven	7
3.4.1 Nulalternatief	7
3.4.2 Meest milieuvriendelijk alternatief	8
4. Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling en gevolgen voor het milieu	
4.1 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling	8
4.2 Gevolgen voor het milieu	9
4.3 Bodem en water	9
4.4 Levensgemeenschappen, ecosystemen en ecologische relaties	10
4.5 Landschap, archeologie en cultuurhistorie	10
4.6 Mobiliteitseffecten	11
4.7 Woon- en leefmilieu	11
5. Vergelijking van alternatieven	11
6. Leemten in kennis	12
7. Evaluatieprogramma	12
8. Vorm en presentatie	12
9. Samenvatting van het MER	13

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 21 februari 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Openbare kennisgeving van de startnotitie in het weekblad "Groot Etten-Leur" d.d. 22 februari 1995
3. Projectgegevens
4. Lijst van adviezen en inspraakreacties

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De gemeente Etten-Leur is voornemens in Etten-Leur Noord een woningbouwlocatie van circa 2000 tot 2400 woningen¹) te ontwikkelen en de bijbehorende infrastructuur aan te leggen. Deze activiteit is op grond van het Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.), categorie 11, m.e.r.-plichtig. Het milieueffectrapport (MER) zal de milieu-informatie leveren die noodzakelijk is voor de besluitvorming over de vaststelling van het bestemmingsplan Brandseweg 2 en de in een later stadium op te stellen bestemmingsplannen Schoenmakershoek en Atte-laken die de bouw van de woningen planologisch mogelijk maken.

Gezien het vergevorderde stadium waarin de besluitvorming over de aanleg en het ontwerp van Etten-Leur Noord verkeert, zal het MER zich toe dienen te spitsen op de volgende punten:

- motivering van eerder gemaakte keuzes en de rol die milieu-overwegingen daarbij hebben gespeeld;
- variaties in de ophoging van Brandseweg 2 in relatie tot de plaatsen waar kwel optreedt;
- het ontwerp en de in- en externe ontsluiting van Etten-Leur Noord, in samenhang met het reeds gekozen tracé van de omleidingsweg;
- de invloed op nabijgelegen natuur(ontwikkelings-)gebieden.

1 Voor de periode die het uitwerkingsplan van het Streekplan bestrijkt tot (2005) zal sprake zijn van de realisering van 1800 à 1900 woningen.

1.

INLEIDING

De gemeente Etten-Leur is voornemens in Etten-Leur Noord een woningbouwlocatie van circa 2000 tot 2400 woningen²] te ontwikkelen en de bijbehorende infrastructuur aan te leggen. Deze activiteit is op grond van het Besluit milieu-effectrapportage (m.e.r.), categorie 11, m.e.r.-plichtig. Het milieu-effectrapport (MER) zal de milieu-informatie leveren die noodzakelijk is voor de besluitvorming over de vaststelling van het bestemmingsplan Brandseweg 2 en de in een later stadium op te stellen bestemmingsplannen Schoenmakershoek en Attelaken die de bouw van de woningen planologisch mogelijk maken.

Bij aanvang van de procedure trad de gemeenteraad van Etten-Leur zowel als initiatiefnemer als bevoegd gezag op. De rol van initiatiefnemer is bij raadsbesluit van 6 maart 1995 gedelegeerd aan het college van Burgemeester en Wethouders.

Per brief van 21 februari 1995 (bijlage 1) heeft het bevoegd gezag de Commissie voor de milieu-effectrapportage in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over de te geven richtlijnen voor de inhoud van het MER. Met de openbare bekendmaking op 22 februari 1995 in het weekblad "Groot Etten-Leur" is de m.e.r.-procedure van start gegaan (bijlage 2). De startnotitie heeft van 23 februari tot 23 maart 1995 ter inzage gelegen.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is om de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) aan te geven.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

2 Voor de periode die het uitwerkingsplan van het Streekplan bestrijkt tot (2005) zal sprake zijn van de realisering van 1800 à 1900 woningen.

2.

PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1

Probleemstelling

Beschrijf in een uitgewerkte probleemstelling voor welke knelpunten het voornemen een oplossing tracht te vinden. In het MER kan daartoe een samenvatting worden gemaakt van de reeds in de startnotitie aangeduide motivering van het voornemen in de Vierde Nota Extra Ruimtelijke Ordening (VINEX), het Streekplan Noord-Brabant (provincie Noord-Brabant, juli 1992) en in het Ontwerp-Uitwerkingsplan Stadsregio Breda (provincie Noord-Brabant, juli 1994). Bij deze motivering zijn de woningbehoefte in de tijd en de begrenzingskeuze van belang.

2.2

Doel

Uit de probleemstelling moet een concrete en duidelijke omschrijving van het doel worden afgeleid. Daarbij dient onder andere aandacht te worden besteed aan de samenhang met de bestaande bebouwde kom van Etten-Leur.

2.3

Besluitvorming

Overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, die randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit moeten kort worden behandeld. Naast besluiten van hogere overheden behoren daartoe de reeds door de gemeente Etten-Leur genomen besluiten. De argumenten die bij de afweging tussen de verschillende potentiële locaties een rol hebben gespeeld en die hebben geleid tot de keuze voor Etten-Leur Noord en de gekozen fasering in de aanleg daarvan dienen duidelijk in beeld te worden gebracht. Aangegeven dient te worden welke argumenten een rol hebben gespeeld in de afweging tussen ophogen en omdijken van de wijk³] alsmede bij de keuze voor het tracé van de omleidingsweg⁴] en de locatie en vormgeving van de zandwinplas⁵]. Daarbij dient expliciet de rol die milieuoverwegingen daarbij hebben gespeeld aan de orde te komen waarbij de hieronder genoemde punten van belang zijn.

3 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nrs. 4, 10, 14, 18 en 21.

4 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nrs. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 18, 20 en 22.

5 Zie ook bijlage 4 inspraakreactie nr. 7.

Ophogen of omdijken

- verlies bodemreliëf;
- waterhuishouding, met name invloed op stromingspatronen grondwater.

Aanleg van de zandwin-/recreatieplas

- grondwaterhuishouding;
- relatie van de voorgenomen recreatieactiviteiten op de natuurontwikkelingspotenties.

Tracékeuze voor de omleidingsweg

- hinder in de (bestaande) bebouwde kom;
- doorsnijding Slagveld-Kwadestraat.

Voorts moet aangegeven worden welke beoordelingscriteria, grens- en streefwaarden aan het vigerende milieubeleid kunnen worden ontleend.

De besluiten waarvoor het MER is opgesteld en de overheidsinstantie die deze besluiten zal nemen moeten worden vermeld. (Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken.)

Tot slot moeten de besluiten die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren zijn aangegeven.

3.**VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN**

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de Ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

3.1**Inleiding**

De locatiekeuze voor dit woningbouwproject heeft op een hoger besluitvormingsniveau plaatsgevonden. In deze m.e.r. staat inrichting van de woningbouwlocatie centraal. De milieu-informatie die deze m.e.r. oplevert zal op dit besluitvormingsniveau toegesneden moeten zijn.

3.2

Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit moet worden beschreven voor zover van gevolgen voor het milieu sprake is. Mede om beter zicht te krijgen op mogelijke alternatieven kan het zinvol zijn de voorgenomen activiteit op te splitsen in deelactiviteiten.

Ook verdient het aanbeveling om onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden:

- in de realisatiefase (inrichting/aanleg);
- in de gebruiksfase (gebruik en beheer).

In het hiernavolgende worden voor de beschrijving van de voorgenomen activiteit aandachtspunten gegeven. Een beschrijving in de vorm van kaarten met een korte toelichting verdient hierbij de voorkeur.

Ruimtelijk-functionele structuur:

- de ruimtelijke opzet, functieverdeling en samenhang binnen het plangebied;
- functionele samenhang met aangrenzende gebieden (voorzieningen);
- ligging van openbare en particuliere voorzieningen ten opzichte van de woningen;
- de wijze waarop reeds bestaande functies (zoals verspreide woonbebouwing) worden ingepast.

Wonen:

- de ruimtelijke verdeling van de verschillende typen woningen (doelgroepen) over het gebied in verband met het draagvlak voor voorzieningen zoals openbaar vervoer;
- de woonmilieudifferentiatie, waarbij onder andere (verschillen in) bebouwingsdichtheid van belang zijn.

Verkeer:

- de verwachte in- en externe verkeersrelaties;
- de samenhang tussen het tracé van de omleidingsweg met de in- en externe ontsluiting voor auto, openbaar vervoer en fiets;
- de mate waarin de inrichting gericht is op een goede bereikbaarheid van de belangrijkste bestemmingen (zoals de centra en het NS-station) voor het langzaam verkeer;
- het parkeersysteem.

Recreatie:

- het soort en de situering van de binnen het plangebied gelegen recreatievoorzieningen;
- de bereikbaarheid van in- en externe gelegen recreatievoorzieningen voor de onderscheiden vormen van vervoer.

Ecologie en landschap:

- ecologische structuur van het gebied (ligging groen- en verbindingszones), mate van samenhang met de 'ecohydrologische ondergrond' (zie in verband met dit en de volgende punten ook paragraaf 4.3 van dit advies);

- waterhuishouding: de mate waarin bij het ontwerp van de wijk rekening wordt gehouden met bestaande grondwaterstromingen en hun ecologische functie;
- de noodzaak voor en wijze van drainage;
- opzet, inrichting en onderhoud en beheer van het water- en rioleringssysteem;
- het aandeel verhard oppervlak;
- de wijze van omgaan met bestaande cultuurhistorisch, geomorfologisch en ecologisch waardevolle elementen.

3.3 Mitigerende maatregelen

In het MER dienen mogelijke mitigerende maatregelen te worden aangegeven. Tevens dienen voor de natuur- en landschapswaarden die verloren dreigen te gaan de mogelijkheden tot compensatie te worden verkend.

3.4 Alternatieven

De keuze van de beschouwde alternatieven moet worden gemotiveerd, evenals de selectie van het eventuele voorkeursalternatief. Bij de motivering gaat in het MER vooral de aandacht uit naar de milieuarargumenten.

Om een onderlinge vergelijking mogelijk te maken moeten de te vergelijken alternatieven tot op hetzelfde detailniveau worden uitgewerkt.

In ieder geval moet het meest milieuvriendelijke alternatief worden beschreven.

Bij het ontwikkelen van alternatieven zijn de volgende punten van belang:

- variaties in ophoging van Brandseweg 2 en in samenhang daarmee de omvang van de zandwinput, dit in relatie tot het benutten van plaatsen waar kwel optreedt voor de situering en inrichting van groenvoorzieningen (zie in verband met dit punt ook paragraaf 4.3 van dit advies);
- de in- en externe ontsluiting van de wijk in verband met de beïnvloeding van het leefklimaat door verkeer;
- het wel/niet verplaatsen van bestaande bedrijvigheid;
- de bij het meest milieuvriendelijk alternatief genoemde punten kunnen mogelijk aanleiding vormen tot het ontwikkelen van aparte alternatieven.

3.4.1 Nulalternatief

De situatie, waarbij de voorgenen activiteit of één van de alternatieven niet plaatsvindt, in relatie tot het doel van het voornemen is in dit geval geen reëel alternatief. Het nulalternatief hoeft dus niet als een volwaardig alternatief te worden beschreven. Er kan worden volstaan met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling⁶⁾ als referentiekader. Als referentiesituatie dient beschouwd te worden de situatie zoals deze is voor de ophoging.

6 Zie hoofdstuk 4 van dit advies.

3.4.2

Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- het moet realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;
- het moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu;
- het moet gericht zijn op het zo veel mogelijk voorkomen van nadelige milieu-gevolgen, dan wel het behalen van een maximale milieuwinst.

Uit de startnotitie blijkt dat de initiatiefnemer in het kader van het meest milieuvriendelijk alternatief wil onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om rekening te houden met de potenties voor een milieuvriendelijke inrichting. De Commissie vraagt daarom aandacht voor de volgende punten:

- bebouwingsdichtheid in relatie tot zuinig ruimtegebruik;
- scheiding van schoon- (zoals regenwater) en vuil- (zoals afvalwater of afspoelwater van rijwegen en parkeervakken) waterstromen, vasthouden van schoon water (opvangcapaciteit van singels en plassen) en zuivering van vuil water;
- minimaliseren van het aandeel van de verhardingen om versnelde afvoer regenwater zoveel mogelijk te voorkomen;
- verkavelingsrichting om maximaal passieve zonne-energie te kunnen benutten;
- zodanige omvang en situering van groengebieden dat kleinschalige natuurontwikkeling mogelijk is, aangesloten wordt op de groengebieden en ecologische potenties buiten het plangebied en een maximale integratie van groen en oppervlaktewaterbeheer kan plaatsvinden.

4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

4.1

Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de autonome ontwikkeling hiervan moeten worden beschreven als referentie voor de beoordeling van de te verwachten milieu-effecten (referentiesituatie). Daarbij is de autonome ontwikkeling de toekomstige ontwikkeling van het milieu zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd maar waarbij wel rekening wordt gehouden met eventuele effecten van voltooide en

lopende ingrepen en ingrepen als gevolg van reeds vastgelegd beleid worden voorzien.

Het studiegebied omvat de locatie en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieu-aspect (lucht, bodem, water, et cetera) kan de omvang van het studiegebied verschillen. De begrenzing van de studiegebieden moet worden gemotiveerd en op kaart worden aangegeven.

De door de Commissie van belang geachte aandachtspunten worden in de paragrafen 4.3 tot en met 4.7 aangegeven.

4.2 Gevolgen voor het milieu

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet aangegeven worden of de effecten tijdelijk of permanent zijn, ophefbaar of onomkeerbaar, of ze zich afspelen op korte of op lange termijn, in hoeverre er cumulatie (versterken of uitdoven van effecten) kan optreden en of er sprake is van positieve effecten. Bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten moet een betrouwbaarheidsanalyse worden uitgevoerd.

Onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld.

De door de Commissie van belang geachte aandachtspunten worden in de paragrafen 4.3 tot en met 4.7 aangegeven.

4.3 Bodem en water

De geohydrologie, de (knelpunten in) waterhuishouding en de kwaliteit van bodem, grond- en oppervlaktewater moeten worden beschreven, zowel de huidige situatie als de effecten hierop van de voorgenomen activiteit en alternatieven. Belangrijk hierbij is een analyse van de huidige bodemopbouw op basis van een gedetailleerde bodemkartering. Ook moet worden ingegaan op eventueel optredende zettingen en hoeveelheden te gebruiken ophoogmateriaal. Eventueel aanwezige of te verwachten bodemverontreinigingen, de aard hiervan en de relatie met de realisering en inrichting van het gebied moeten worden beschreven.

De geplande woningbouwlocatie ligt op de macrogradiënt van zand naar klei naar veen. De optredende kwel wordt deels bepaald door het diepe systeem en

betreft (relatief schoon) water van enkele honderden tot duizenden jaren oud⁷⁾. Als gevolg van deze omstandigheid is de ecologische potentie van dit gebied groot. Een strook noordelijk van het plangebied is als natuurontwikkelingsgebied aangewezen. Nabij het plangebied liggen enkele bestaande natuurgebieden. Deze gegevens zijn met name van belang in verband met de aanleg van de zandwinplas en de situering van groenvoorzieningen in het gebied.

In verband met het bovenstaande beveelt de Commissie aan op de hierna genoemde punten aanvullend onderzoek te doen dat als basis kan dienen voor de effectvoorspelling van de aanleg van de woningbouwlocatie inclusief de ophoging van het gebied:

- onderzoek van de ondergrond op de geplande woningbouwlocatie inclusief bodemmechanisch onderzoek in verband met te verwachten klink en zetting; dit onderzoek kan ook dienen om na te gaan of wel voldoende zand aanwezig is (mogelijk is onder het dekzand begraven veen en leem aanwezig);
- een modelstudie naar effecten van de verschillende ingrepen (drainage, riolering, ophoging en ontgroning, beïnvloeding doorlatendheden door zetting en klink) op het hydrologische systeem.

4.4 Levensgemeenschappen, ecosystemen en ecologische relaties

Ingegaan moet worden op de landschapsecologische relaties binnen de locatie en met de omgeving. Er dient een beschrijving te worden gegeven van de aanwezigheid en veranderingen van de terrestrische en aquatische biotische waarden door de bestemmingsverandering of indirect als gevolg van een mogelijke verandering van de grondwaterstand, verandering van kwel- en infiltratiepatroon en -intensiteit, verandering van de dynamiek van het oppervlaktewater en de waterkwaliteit, luchtverontreiniging en rustverstoring, ter plaatse zowel als in de omgeving.

Positieve effecten voor de natuur moeten eveneens worden aangegeven.

Gezien de ecologische potenties van de locatie en het feit dat deze deels nabij natuurgebieden en natuurontwikkelingsgebied is gelegen, beveelt de Commissie aan aanvullend onderzoek te doen naar de daar voorkomende flora.⁸⁾

4.5 Landschap, archeologie en cultuurhistorie

De bestaande landschappelijke patronen en elementen in het gebied alsmede de visueel-ruimtelijke werking ervan moeten worden beschreven. Een beschrijving van de geschiedenis van het gebied wat betreft de hoofdlijnen is nuttig als mogelijke basis voor een stedenbouwkundig ontwerp. Aangegeven moet worden

7 Zie: R.J. Stuurman et al., De hydrologische systeemanalyse van westelijk Noord-Brabant en omgeving, Dienst Grondwaterverkenningen TNO/ Vrije Universiteit Amsterdam, 1990 (TNO-rapport nr. OS90-25-A).

8 Zie ook: J.M.A. Cools: Atlas van de Noordbrabantse flora; Natuurhistorische Bibliotheek KNNV nr. 51, Utrecht, 1989.

wat de inpassingsmogelijkheden van waardevolle patronen en elementen bij de inrichting zijn. Vervolgens kan worden aangeduid en beoordeeld welke visueel-ruimtelijke werking het gebied op zijn omgeving zal hebben. Het verdient aanbeveling deze effecten niet alleen te beschrijven, maar vooral zo goed mogelijk te visualiseren.

4.6 Mobiliteitseffecten

Met behulp van een model dienen de effecten van de voorgenomen activiteit en alternatieven op de (toename van) (auto)mobiliteit en het gebruik van de meest relevante infrastructuur te worden berekend waarbij uit moet worden gegaan van de huidige en autonome ontwikkeling van de verkeersintensiteiten. De milieugevolgen van de toegenomen verkeersbewegingen dienen te worden beschreven in relatie tot de snelheden van het verkeer (lawaai, luchtverontreiniging, stank, veiligheid, hinder en energieverbruik).

4.7 Woon- en leefmilieu

Het MER dient te beschrijven welke (bestaande) activiteiten in en rond de locaties het woon- en leefmilieu negatief beïnvloeden. In ieder geval dient aandacht te worden besteed aan:

- de geluidhinder en veiligheidssituatie als gevolg van de spoorlijn en de omleidingsweg;
- de hinder (stank, stof, geluid) van bestaande bedrijvigheid in of nabij het plangebied.

5. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieu-effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten van de alternatieven worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen. Dit is in het kader van de milieu-effectrapportage echter niet verplicht.

6. LEEMTEN IN KENNIS

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd.

Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

Informatie die voor de besluitvorming essentieel is, kan niet onder leemten in kennis worden opgenomen, maar moet in het MER worden verstrekt.

7. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma op stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en om zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma.

Dit evaluatieprogramma kan mede een rol spelen bij de nog op te stellen bestemmingsplannen voor Attelaken en Schoenmakershoek.

8. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Voor de overige presentatie beveelt de Commissie het volgende aan:

- het MER beknopt te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;

- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda.

9. **SAMENVATTING VAN HET MER**

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming⁹⁾, inclusief de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

9 Zie de hoofdpunten van dit advies op bladzijde I.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het
milieu-effectrapport
Woningbouwlocatie Etten-Leur Noord

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 21 februari 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gemeente Etten-Leur

Ons kenmerk:

Toestelnr. : 24336

Uw brief van :

Onderwerp : startnotitie MER woningbouw
Etten-Leur Noord (bestemmings-
plan "Brandseweg 2").

22 FEB. 1995

233-95

677-17/m S 6x
18.6

Aan:
de Commissie voor de
Milieu-effectrapportage,
Drs. J.J. Scholten,
Postbus 2345,
te

3500 GH Utrecht.

Etten-Leur, 21 FEB. 1995

Markt 1, 4875 CB
Postbus 10.100, 4870 GA
Telefoon (01608)-24000
M.i.v. 10-10-1995: 076-5024000
Telefax (01608)-33880
M.i.v. 10-10-1995: 076-5033880

Geachte commissie,

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 7.12 van de Wet milieubeheer, doen wij u bijgaand een exemplaar toekomen van de startnotitie woningbouw Etten-Leur Noord t.b.v. de vaststelling van het bestemmingsplan "Brandseweg 2". Tevens doen wij u een exemplaar toekomen van de bekendmaking als bedoeld in artikel 7.12, zoals die op 22 februari 1995 zal worden opgenomen in het in onze gemeente verschijnende weekblad "Groot Etten-Leur".

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer stellen wij u in de gelegenheid advies uit te brengen over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het milieu-effectrapport.

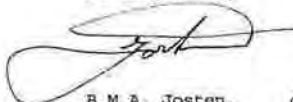
Wij delen u verder mede dat wij voornemen zijn de gemeenteraad (= bevoegd gezag) voor de vergadering van 1 mei 1995 een voorstel te doen over de vast te stellen richtlijnen voor het milieu-effectrapport. Daaraan voorafgaand zullen wij de commissie Ruimtelijke Ordening op 25 april 1995 vragen ons college terzake te adviseren. In verband hiermee verzoeken wij u uw advies over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het milieu-effectrapport, uiterlijk op 1 april 1995 aan ons kenbaar te maken.

Gaarne nodigen wij uw commissie, op een nader in onderling overleg te bepalen datum, uit voor een bezoek aan onze gemeente en in het betreffende gebied in het bijzonder.

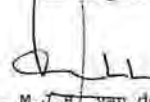
Tot slot delen wij u mede dat binnen onze gemeente inmiddels een interne projectgroep is geformeerd die de m.e.r.-procedure zal begeleiden. Ambtelijk is de heer F.C.M. Dingenouts, chef van de afdeling Ruimtelijke Ordening en Bouwzaken, aangewezen als contactpersoon. Hij is telefonisch bereikbaar onder het telefoonnummer: 01608 - 24336. Gaarne vernemen wij van uw commissie wie van uw zijde als contactpersoon voor dit project wordt aangewezen.

Wij hopen u hiermee voorlopig voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw berichten met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Etten-Leur,
De secretaris, De burgemeester,

B.M.A. Josten.

drs. M.J.H. van de Ven.

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in het weekblad "Groot Etten-leur" d.d. 22 februari 1995

Gemeente Etten-Leur

STARTNOTITIE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE WONINGBOUW ETTEN-LEUR NOORD TER INZAGE.

Voor de voorgenomen woningbouwontwikkeling in Etten-Leur Noord is een startnotitie opgesteld als bedoeld in artikel 7.12 van de Wet Milieubeheer. De startnotitie is het begin van de procedure om te komen tot de opstelling van een milieu-effectrapport (MER).

In de startnotitie wordt aangegeven dat de gemeente Etten-Leur voornemens is in Etten-Leur Noord een woningbouwlokatie te ontwikkelen met een omvang van circa 2000-2400 woningen. Het betreft de bouwlocaties Brandseweg 2, Schoenmakershoek en Attelaken. Naast de bouw van dit aantal woningen heeft de voorgenomen activiteit tevens betrekking op de aanleg van de bijbehorende infrastructuur. (westelijke omleiding en oostelijke wijkontsluitingsweg). De startnotitie heeft betrekking op de gehele woningbouwlokatie Etten-Leur Noord. Het opstellen van de startnotitie is met name gekoppeld aan de opstelling van een bestemmingsplan voor de eerste in uitvoering te nemen bouwlokatie t.w.: "Brandseweg 2".

Nadrukkelijk wordt in de startnotitie aangegeven dat de keuze voor een "krappe" of een "ruime" westelijke omleiding alsmede de keuze tussen het "ophogen" van het gebied Brandseweg 2 of het "aanleggen van dijken" geen onderdeel uitmaakt van de voorgenomen activiteit. Deze keuzes zullen in een eerder stadium worden gemaakt. Hiervoor wordt verwezen naar de eveneens opgestarte inspraakprocedure omtrent de "Structuurachts Etten-Leur Noord" en de nota "Beslispunten en uitgangspunten Brandseweg 2". In het op te stellen MER zal van de hieromtrent gemaakte keuzes worden uitgegaan. Op 22 februari 1995 vindt hieromtrent een voorlichtingsbijeenkomst plaats in "De Baai". Eenieder is hier van harte welkom.

Het college van burgmeester en wethouders maakt, ter voldoening aan artikel 7.12 van de Wet milieubeheer, bekend dat de startnotitie met ingang van 23 februari 1995, tijdens de kantooruren gedurende 4 weken voor eenieder ter inzage ligt bij het bureau Ruimtelijke Ordening (kamer 123) in het gemeentehuis, alsmede, tijdens de openingstijden, in de openbare bibliotheek, Anna van Berchemlaan 2 te Etten-Leur.

De startnotitie geeft een uitvoerige omschrijving van de voorgenomen activiteit. Daarnaast wordt in de startnotitie aangegeven welke inrichtingsalternatieven op de diverse milieuaspecten zullen worden onderzocht. Aangegeven wordt tevens dat de keuze voor de bouwlokatie niet meer ter discussie staat. De m.e.r.-procedure richt zich met name op de inrichtingsaspecten van de genoemde gebieden.

Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat in het kader van de m.e.r.-procedure geen beslissingen zullen worden genomen. Het Milieu-effectrapport is een hulpmiddel bij de besluitvorming en verschaft de nodige (milieu)informatie die nodig is om in het kader van de vaststelling van het bestemmingsplan de vereiste besluiten te kunnen nemen.

Voor degene die meer informatie wil over het instrument milieu-effectrappor-

tage, over de procedure en over de rol van het MER in het besluitvormingsproces is een notitie beschikbaar. Deze is gratis te verkrijgen bij het bureau Voorlichting in het gemeentehuis.

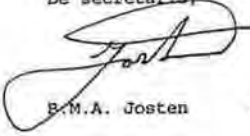
Gedurende een termijn van 4 weken - ingaande op 23 februari 1995 - is eenieder in de gelegenheid opmerkingen te maken voor het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het Milieu-effectrapport. Eventuele reacties moeten voor 24 maart 1995 ingediend zijn en dienen gericht te worden aan:

De gemeenteraad Etten-Leur,
Postbus 10100,
4870 GA Etten-Leur.

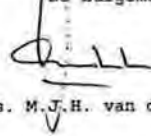
Indien met opmerkingen inzendt, kan men verzoeken om geheimhouding van de persoonlijke gegevens.

Op basis van de startnotitie, de eventueel ingekomen reacties en uitgebrachte adviezen (o.a. van de m.e.r-commissie), zullen de richtlijnen voor het op te stellen MER door de gemeenteraad worden vastgesteld. In de richtlijnen wordt aangegeven wat het op te stellen milieu-effectrapport zal moeten inhouden.

Etten-Leur 22 februari 1995.
Burgemeester en Wethouders van Etten-Leur.
De secretaris, De burgemeester,

B.M.A. Josten

drs. M.J.H. van de Ven.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: college van Burgemeester en Wethouders van Etten-Leur

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van Etten-leur

Besluit: het vaststellen van het bestemmingsplan Brandseweg 2 en in een later stadium het vaststellen van de bestemmingsplannen Schoenmakershoek en Attelaken

Categorie Besluit m.e.r.: C 11

Activiteit: het realiseren van een woningbouwlocatie van circa 2000 tot 2400 woningen en het ontwikkelen van de daarbij behorende infrastructuur, voor de periode die het uitwerkingsplan van het streekplan bestrijkt (tot 2005) zal sprake zijn van de realisering van 1800 à 1900 woningen.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 22 februari 1995

richtlijnenadvies uitgebracht: 20 april 1995

Bijzonderheden: De gemeente Etten-Leur kiest er voor de volgende besluiten met belangrijke milieugevolgen te nemen vóór de afronding van de m.e.r.-procedure:

- de keuze voor ophogen of omdijken van de woningbouwlocatie;
- hiermee in samenhang: de aanleg van de zandwinplas;
- de tracékeuze voor de omleidingsweg in samenhang met de ontsluiting van de woningbouwlocatie.

De Commissie heeft hiermee rekening gehouden bij de opstelling van haar advies voor richtlijnen en in de aanbiedingsbrief.

Samenstelling van de werkgroep:

drs. G.J. Baatjens

ir. W.H.A.M. Keljers

ing. G. van der Sterre Msc

ir. P. van Duursen (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. R.J. Bonte

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cle. m.e.r.
1.	950302	A.P.C. Jochems	Etten-Leur	950330
2.	950306	Drs. R.J.M. van den Broek	Etten-Leur	950330
3.	950228	J.G.J.M. Frijters	Etten-Leur	950330
4.	950322	Ondernemersvereniging WINO	Etten-Leur	950330
5.	950306	R.W.L. Janssen	Etten-Leur	950330
6.	950321	Werkgroep Leefgemeenschap Leur	Etten-Leur	950330
7.	950315	H. Hendrikx	Etten-Leur	950330
8.	950312	Wijkvereniging Sander	Etten-Leur	950330
9.	950316	Y.C. Deljkers-van der Stelt C.S.	Etten-Leur	950330
10.	950316	MKB Etten-Leur	Etten-Leur	950330
11.	950316	Hoogheemraadschap van West-Bra- bant	Breda	950330
12.	950315	M. Lauwerljssen	Etten-Leur	950330
13.	950313	Volkstuinvereniging Etten-Leur	Etten-Leur	950330
14.	950313	Waterschap Mark en Weerijis	Ulvenhout	950330
15.	950314	M. Schouwenaars	Etten-Leur	950330
16.	950314	Stichting Havenfront Leur	Etten-Leur	950330
17.	950314	Jongenellis Bouwonderneming B.V.	Etten-Leur	950330
18.	950311	Stichting Senioresraad gemeente Etten-Leur	Etten-Leur	950330
19.	950313	Hermans B.V.	Etten-Leur	950330
20.	950308	J. Nouws	Etten-Leur	950330
21.	950303	Dhr. en Mevr. Caljouw en Dhr. en Mevr. de Regt	Etten-Leur	950330
22.	950307	N.J.A.M. van Roessel	Etten-Leur	950330
23.	950322	Rijkdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	950330